

Ο αντικαπιταλιστικός αγώνας απέναντι στη σημερινή επίθεση του κεφαλαίου και των κυβερνήσεών του

Εισήγηση του Κώστα Τριχιά, μέλους της Γραμματείας της Πρωτοβουλίας για σύγχρονο κομμουνιστικό πρόγραμμα και κόμμα στην ημερίδα εργασίας της Πρωτοβουλίας, Αθήνα, 18 Ιουλίου 2022

Η περίοδος που διανύουμε μόνο ως πολιτικά αδιάφορη δεν μπορεί να χαρακτηριστεί. Δεν είναι μόνο η επιτάχυνση των πολιτικών εξελίξεων και η γενικευμένη πλέον φιλολογία για προσφυγή στις κάλπες μετά το καλοκαίρι, αλλά πολύ περισσότερο είναι η **συσσώρευση πολλαπλών αδιεξόδων του συστήματος** που διαμορφώνουν ένα κυριολεκτικά εκρηκτικό μίγμα. Η μακρόχρονη συνέχιση του πολέμου στην Ουκρανία έρχεται να συμπυκνώσει και να οξύνει στο έπακρο τις επιπτώσεις της **ιστορικής, πολύμορφης κρίσης του καπιταλισμού** που όλα δείχνουν πως έχει μπει σε ένα νέο κρισιακό σπασμό. Η προδιαγεγραμμένη είσοδος σε μια νέα ύφεση, η επιμονή της πανδημίας, τα όλο και πιο βαθιά σημάδια της περιβαλλοντικής καταστροφής, η ενεργειακή και επισιτιστική φτώχεια δείχνουν ότι έχουμε μπει σε μια περίοδο όπου οι αντιθέσεις του καπιταλισμού «ξεχειλίζουν» από παντού, εκδηλώνονται όλο και πιο εκρηκτικά και απειλούν με όλο και μεγαλύτερες καταστροφές.

Όλα συνηγορούν, στο ότι ωριμάζει μια **νέα μεγάλη κοινωνική αντιπαράθεση**. Δεν θα ήταν υπερβολή να πούμε πως είμαστε εντός ενός νέου κύκλου εξεγέρσεων, μετά το παγκόσμιο 2010-12, όπου από τις Η.Π.Α και την Γαλλία, μέχρι την Χιλή και την Σρι Λάνκα, οι “από κάτω” εμφανίζονται με την μορφή της άμπωτης και της πλημμυρίδας, βάζουν δύσκολα στα αστικά επιτελεία και εμπλουτίζουν το οπλοστάσιο της εργατικής πολιτικής με νέα εργαλεία και με πρωταγωνιστικό το ρόλο της νεολαίας.

Σίγουρα δεν μιλάμε για ολοκληρωμένα κινήματα χωρίς αντιφάσεις, και πως θα μπορούσαν άλλωστε; Για να μετατραπούν αυτά τα σκιρτήματα σε **πραγματική δύναμη για το στρατόπεδο της εργατικής τάξης και ανώτερη αδυναμία για την άρχουσα τάξη, είναι επιτακτική ανάγκη η στοιχειώδης ανεξαρτησία της εργατικής πολιτικής σε περιεχόμενο και μορφή**, και η συγκρότηση της με έναν ορατό και ευδιάκριτο τρόπο προκειμένου να διεκδικήσει την ηγεμονία των τάσεων χειραφέτησης. Διαφορετικά, οι υπαρκτές τάσεις ριζοσπαστικοποίησης, είτε θα μένουν στα μισά του δρόμου, είτε θα συγκροτούνται σε απόσταση ή ακόμα και εχθρότητα προς το εργατικό κίνημα και την αριστερά όπως δείχνει η εμπειρία των κίτρινων γιλέκων.

Βασικό προαπαιτούμενο για μια τέτοια προσπάθεια είναι η συμβολή σε ένα **νέο πρόγραμμα και μια νέα**

οργάνωση της Κομμουνιστικής Απελευθέρωσης. Από την αρχή της προσπάθειας, μας αντιμετωπίζουμε αυτή την αναγκαιότητα με έναν διπλό αλληλένδετο τρόπο τόσο από την σκοπιά του αναγκαίου προγράμματος όσο και του Κόμματος. Σε αυτή την τοποθέτηση θα προσπαθήσουμε να αναπτύξουμε περαιτέρω το ζήτημα του αναγκαίου αντικαπιταλιστικού προγράμματος σήμερα, σε μια συζήτηση που πρέπει να αναπτυχθεί τόσο στις νεοσύστατες επιτροπές της νέας οργάνωσης όσο και πολύ περισσότερο στον αναγκαίο διάλογο με τους αγωνιστές του εργατικού και νεολαιίστικου κινήματος αλλά και την ριζοσπαστική διανόηση.

Η **ανάγκη ανάπτυξης του αντικαπιταλιστικού προγράμματος** προκύπτει πρώτα και κύρια από την **πρωτόγνωρη κατάσταση** που βιώνουμε σήμερα, η οποία μας «**τραβάει από το μανίκι**» ώστε να πάρουμε επειγόντως διαζύγιο από τις χρόνιες «αμαρτίες» της παραδοσιακής Αριστεράς αλλά και όλων των αντισυστημικών ρευμάτων.

Πρώτα και κύρια από το **διχασμό οικονομικού-πολιτικού αγώνα**, που εκφυλίζει τον **πρώτο** σε παζάρι των ρυθμών επιδείνωσης της εργατικής θέσης και τον **δεύτερο** σε υπόθεση –και μάλιστα κοινοβουλευτικής φύσης– του κόμματος –και συνήθως της ηγεσίας του–, έναν διχασμό που αρνείται τον αυτοτελή καθαυτό πολιτικό αγώνα της ίδιας της τάξης, κατακτώντας στοιχεία «τάξης για τον εαυτό της». Από τον καθηλωτικό και αναποτελεσματικό εγκλωβισμό-κατακερματισμό του κινήματος, των επιμέρους μετώπων, των «συγκεκριμένων» αλλά ασύνδετων μαχών, των ειδικών ζητημάτων (όσο σωστά και μαχητικά κι αν παλεύονται), χωρίς πολιτική συνολικοποίηση. Από την απαξίωση της πολιτικής των ελευθεριακών κι αυτόνομων ρευμάτων, που την υποκαθιστούν με τον αντικρατικό διακηρυκτισμό του αύριο και τις φαντασιώσεις αντιεξουσιαστικών-αντιεμπορευματικών θεσμών του σήμερα.

Στην καθημερινή πολιτική πρακτική της παραδοσιακής αριστεράς δεν έλειψαν ποτέ οι άμεσοι στόχοι (καλοί ή κακοί είναι άλλης τάξεως ζήτημα). Στις καλύτερες εποχές τους, δεν έλειπε ούτε η επαγγελία για το ακαθόριστο μέλλον της κομμουνιστικής πολιτικής. Αυτό το στοιχείο που απουσίαζε στα προγράμματα των αριστερών και κομμουνιστικών κομμάτων ήταν εκείνη η **σύνδεση τακτικής-στρατηγικής** που δεν θα υπονόμει τα στρατηγικά συμφέροντα της εργατικής τάξης, αλλά αντίθετα θα τους έδινε το ιστορικό προβάδισμα.

Πολιτική δεν σημαίνει παράθεση τούτου ή του άλλου ζητήματος ή αιτήματος. Στην πλειοψηφία τους τα κομματικά προγράμματα είναι πλήρη αναφορών στα κοινωνικά προβλήματα, καθώς και συχνά σε εντελώς λεπτομερειακές τεχνικές “επίλυσης” τους. Όλοι μάλιστα διατείνονται και ιδιαίτερα τα αστικά κόμματα, πως οι λύσεις που προτείνουν είναι εντελώς συγκεκριμένες και “χειροπιαστές”. Η πολιτική όμως ως **συμπύκνωση της ταξικής κοινωνικής διαπάλης**, καθορίζεται κυρίως από την **ταξική οπτική** της και αυτή **κρίνεται πάντα στις ιεραρχήσεις.**

Το αντικαπιταλιστικό πρόγραμμα πάλης είναι μια προσπάθεια που προσπαθεί να υπερβεί την στείρα αντιπαράθεση περί μικρών και μεγάλων στόχων, μίνιμουμ και μάξιμουμ προγραμμάτων, μεταρρυθμικής ή επανάστασης και να εστιάσει στο αν διαλέγουμε **επαναστατικό ή μεταρρυθμιστικό δρόμο.** Όχι με τσαπατσούλικη παράθεση αιτημάτων ούτε με βίαιη υπέρβαση των σημερινών συσχετισμών και προβλημάτων, αλλά με την επίπονη προσπάθεια του πως θα μπορούμε να απαντάμε στις πιεστικές ανάγκες του παρόντος και ταυτόχρονα να δουλεύουμε με τρόπο που να φέρνουμε πιο κοντά το μέλλον. Από αυτή την σκοπιά είναι πολύτιμη η έννοια των κατάλληλων **στόχων - κρίκων**, που δεν αποτελούν απλά συνδικαλιστικά αιτήματα, αλλά κοντράρουν την ουσία της αστικής πολιτικής, είναι αναγκαίοι και λαϊκά κατανοητοί στόχοι, μπορούν να διευκολύνουν το ξέσπασμα αγώνων και να αποτελέσουν αιχμές τους, και παράλληλα η πάλη γι’ αυτούς εμπεριέχει μια δυναμική που μπορεί να οδηγήσει σε γενίκευση της αντιπαράθεσης, να φέρει στο προσκήνιο στα μάτια των πολλών την ανάγκη για συνολική αναμέτρηση.

Με τον τρόπο αυτό μπορεί να δοθεί **αποτελεσματική αγωνιστική διέξοδος** στα σημερινά πιεστικά ερωτήματα και ανάγκες, με επιβολή **κατακτήσεων** βελτίωσης της κατάστασης της λαϊκής πλειοψηφίας,

για να κερδίσει αυτοπεποίθηση ο “λαβωμένος” κόσμος αυτής της εφιαλτικής δεκαετίας αντί απλώς να περιμένει να ρίξει χαρτιά στην κάλπη, σε ένα τοπίο κοινωνικής ερήμου. Και κυρίως για να **ανοίξει προοπτική** για το αύριο μιας άλλης κοινωνίας. Γιατί ενώ καταφέρνουμε με τα πιο σύγχρονα τηλεσκόπια να βλέπουμε **εικόνες του κόσμου που πάνε πίσω** δεκάδες δισεκατομμύρια χρόνια πίσω, το «**μπροστά**» μας φαίνεται πιο μακρινό και πιο απόκοσμο σε μια συνθήκη όπου μας φαίνεται πιο πιθανή η καταστροφή του κόσμου παρά η αλλαγή του.

Βασικοί άξονες ενός τέτοιου προγράμματος πρέπει να είναι οι εξής:

1. Ακύρωση-ανατροπή όλων των **αντεργατικών μνημονιακών μέτρων** της προηγούμενης περιόδου. Η **Πάυση πληρωμών και διαγραφή του ληστρικού**, χιλιοπληρωμένου και τοκογλυφικού δημόσιου χρέους αλλά και του ιδιωτικού χρέους των φτωχών νοικοκυριών. **Αντικαπιταλιστική αποδέσμευση από την ΕΕ**, για μια άλλη εργατική σοσιαλιστική διεθνοποίηση στην Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο. Χωρίς αυτό το πλαίσιο στόχων δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά η παραμένουσα καταβαράθρωση του εργατικού-λαϊκού εισοδήματος αλλά και να αντιμετωπιστεί στοιχειωδώς η λεγόμενη “μεταμνημονιακή” εποχή στην Ελλάδα, που δεν είναι τίποτα άλλο παρά η είσοδος στη ζώνη μιας αέναης αντεργατικής σφαγής μέσω της λεγόμενης “ενισχυμένης επιτήρησης” των μόνιμων θεσμών της ΕΕ, με ιερό λάβαρο το λεγόμενο Σύμφωνο Σταθερότητας.

2. Η **ριζική αλλαγή στη σχέση κερδών-μισθών και η επιβολή πληγμάτων στον εργοδοτικό δεσποτισμό**. Με δραστική ανακατανομή του κοινωνικού πλούτου υπέρ των εργαζομένων, ριζικές αυξήσεις των μισθών και των συντάξεων στο ύψος των σημερινών αναγκών. Χτύπημα της ανεργίας με απαγόρευση των απολύσεων, άμεση, δραστική μείωση του χρόνου εργασίας, σταθερή δουλειά για όλους. Μεγάλη αύξηση της φορολόγησης του κεφαλαίου- δήμευση της εκκλησιαστικής περιουσίας, κατάργηση της έμμεσης φορολογίας και γενναία μείωση της φορολόγησης των εργαζομένων. Με αύξηση των δαπανών για δημόσια-δωρεάν υγεία, παιδεία, ασφάλιση, με επιβολή διατίμησης στα είδη πρώτης ανάγκης και στα τιμολόγια των ΔΕΚΟ.

3. Το ουσιαστικό **χτύπημα της καπιταλιστικής ιδιοκτησίας** με εθνικοποιήσεις των βασικών τομέων της οικονομίας χωρίς αποζημίωση και με εργατικό-λαϊκό έλεγχο. Όχι μόνο στον νευραλγικό τομέα των τραπεζών που ο ρόλος τους αναδείχθηκε την περίοδο των μνημονιακών αγώνων και του δημοψηφίσματος αλλά και της ενέργειας, των τροφίμων, της Υγείας και της Παιδείας. Πέρασμα στο δημόσιο χωρίς αποζημίωση, με κοινωνικό-εργατικό έλεγχο, των επιχειρήσεων που εγκαταλείπουν οι ιδιοκτήτες τους και είναι κοινωνικά αναγκαίες. Κλείσιμο των χρηματιστηρίων ενέργειας και τροφίμων. Πάλη για την διατροφική επάρκεια με ενίσχυση της μικρομεσαίας αγροτιάς και των πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών, με προσανατολισμό στις λαϊκές ανάγκες έξω απ’ τις επιταγές της ΚΑΠ και τους κανονισμούς της ΕΕ.

4. Αγώνας **ενάντια στους πολεμικούς τυχοδιωκτισμούς του κεφαλαίου και ειδικά των αστικών τάξεων της περιοχής μας. Καμιά εμπλοκή της Ελλάδας στον πόλεμο στην Ουκρανία και σε καμία ιμπεριαλιστική αποστολή. Ακύρωση των εξοπλιστικών προγραμμάτων** και ριζική μείωση των στρατιωτικών εξοπλισμών για να εξασφαλιστούν λεφτά για τις ανάγκες των εργαζομένων και του λαού. Άμεση έξοδος από το ΝΑΤΟ και τον ευρωστρατό, απομάκρυνση των βάσεων. Ειρήνη στα Βαλκάνια και τη Μέση Ανατολή με κοινό αγώνα των λαών.

5. Ένα πρόγραμμα που στρέφεται ενάντια στην ασφυκτική πολιτική ηγεμονία, την κοινοβουλευτική δικτατορία της αστικής τάξης, του κράτους, των κυβερνήσεων, των κομμάτων της, στην προληπτική καταστολή και την πολύμορφη καταπίεση. Με πάλη για τα δημοκρατικά δικαιώματα και τις λαϊκές ελευθερίες, πρώτα απ’ όλα στο δικαίωμα στην απεργία, στη διαδήλωση και τον αγώνα, σε ρήξη με το αστικό πολιτικό σύστημα και το κράτος του. Πάλη ενάντια σε φασισμό, ρατσισμό, σεξισμό, απέναντι σε κάθε μορφή διάκρισης και καταπίεσης λόγω φύλου, φυλής ή σεξουαλικού προσανατολισμού, που επιδιώκει

να διαιρέσει την εργατική τάξη και να βαθύνει βίαια την εκμετάλλευση συγκεκριμένων κομματιών (γυναίκες, μετανάστες κ.λπ.)

6. Πάλη για μια αρμονική σχέση ανθρώπου-φύσης ενάντια στην καταστροφική εκμετάλλευση του φυσικού περιβάλλοντος από το κεφάλαιο, στη ληηλασία από τους «επενδυτές» των δημόσιων χώρων, δασών, βουνών, θαλασσών για την καπιταλιστική ανάπτυξη, στα μεταλλαγμένα τρόφιμα, στις εξορύξεις (και ιδιαίτερα τις θαλάσσιες εξορύξεις στο πλαίσιο των ΑΟΖ), στη μόλυνση και στις πόλεις-τέρατα που επωάζουν τις αρρώστιες και τις πανδημίες. Για αξιοβίωτες πόλεις με διασφάλιση στέγης για όλους με σύγχρονες προδιαγραφές, πλούσιους πνεύμονες πρασίνου, ελεύθερους, προσβάσιμους δημόσιους χώρους και υποδομές αθλητισμού, πολιτισμού και ψυχαγωγίας και ποιοτικά Μέσα Μαζικής Μεταφοράς.

Ένα τέτοιο πρόγραμμα έχει **συνολικό πολιτικό χαρακτήρα και δεν αποτελεί ένα απλό άθροισμα σημείων** όπως συχνά προβάλλεται. Πολύ περισσότερο που δεν μπορεί να αποσπαστεί (όπως και κανένα πρόγραμμα), από τους ταξικούς φορείς και τα μέσα υλοποίησής του. Είναι το απλό αλλά και εξαιρετικά απαιτητικό ερώτημα που θα συναντήσουμε στην πλατεία, ή στο καφενείο: *«καλά όλα αυτά, ποιος όμως θα τα κάνει;»*

Πρέπει να ξεφύγουμε από τη λογική του “λαγού που βγαίνει από το καπέλο”, την αυταπάτη ότι όλα είναι κυρίως ζήτημα ενός συνθήματος, μιας ιδέας ή πολύ περισσότερο ενός αμέριμνου κοινοβουλευτικού περιπάτου. Για την δικιά μας λογική το αντικαπιταλιστικό πρόγραμμα πάλης **θα εφαρμοστεί από το μέτωπο εκείνων των πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων που θα έχουν επιβάλει την ανατροπή με γενικό ξεσηκωμό και εξέγερση.** Για τον σκοπό αυτό απαιτείται αφενός σκληρή ταξική σύγκρουση και συγκρότηση οργάνων επιβολής της λαϊκής θέλησης.

Πρέπει να σκεφτούμε ξανά και ξανά για **νέα όργανα** αντίστοιχα των περιστάσεων, ανασυγκρότηση των υπάρχοντων συνδικάτων, συγκρότηση επιτροπών αγώνα στον βαθύ ιδιωτικό τομέα, συλλογικότητες μαχόμενης νεολαίας, που να αποτελούν φύτρα ανάπτυξης και κλιμάκωσης διεκδικήσεων και αγώνων, **και αυτά με τον τρόπο τους είναι κομβικές πλευρές ενός σύγχρονου αντικαπιταλιστικού προγράμματος πάλης.**

Από την άλλη το ερώτημα του πολιτικού υποκειμένου με την μορφή του επαναστατικού κόμματος και του αντικαπιταλιστικού μετώπου και της ριζοσπαστικής πτέρυγας του κινήματος είναι ακριβώς εκείνες οι πλευρές που επιχειρούν να προσδώσουν στιβαρότητα, διορατικότητα και καθοδήγηση σε μια προσπάθεια που θα κριθεί από τον καθοριστικό ρόλο των ίδιων των εργαζόμενων αλλά χωρίς επαναστατική ηγεσία είναι καταδικασμένη να ηττηθεί μπροστά στην υπεροπλία των δυνάμεων του αντιπάλου.

Πλευρές και στόχοι του αντικαπιταλιστικού προγράμματος, μπορούν να αποτελέσουν **κατακτήσεις** (έστω μερικές, αβέβαιες και ασταθείς χρονικά) σκληρών αγώνων και να επιβληθούν και σήμερα, **αλλά το σύνολο του προγράμματος, προϋποθέτει ανατροπή του καπιταλισμού.** Δυστυχώς ή ευτυχώς δεν είμαστε στην εποχή 1945-1970, ούτε στον αργόσυρτο ή ετεροχρονισμένο απόηχο της. Τότε ο καπιταλισμός, αφενός μπορούσε, αφετέρου λόγω της κομμουνιστικής απειλής, υποχρεωνόταν να δώσει. **Σήμερα, ευκολότερα πέφτει μια κυβέρνηση, παρά δίνεται μια ουσιαστική αύξηση στο μισθό.** Περισσότερο από ποτέ ακόμη και οι πιο στοιχειώδεις μεταρρυθμίσεις και βελτιώσεις, συνδέονται με την ανατροπή του καθεστώτος της ατομικής ιδιοκτησίας, του κέρδους και του καθεστωτικού τείχους της ΕΕ και των οδηγιών της, του κεφαλαίου και των μηχανισμών του, του κατασταλτικού ρόλου του αστικού κράτους που ορθώνεται μπροστά σε κάθε διεκδίκηση.

Αυτό δεν σημαίνει ότι το εργατικό κίνημα και οι κομμουνιστές πρέπει να απομακρύνονται από τη δράση για αυτές τις άμεσες βελτιώσεις ή πολύ περισσότερο να επενδύουν στην ηττοπάθεια όπως κάνει το ΚΚΕ που αντί να επιχειρεί να μετασχηματίσει αγωνιστικά τις “δημιουργικές αυταπάτες” του κόσμου, απλά τις καταστέλλει με το χαρακτηριστικό “μην είσαι αφελής, δεν μπορείς να κερδίσεις τίποτα σήμερα, μόνη

λύση η ενδυνάμωση του **κόμματος**”, αλλά ότι, αντίθετα, θα πρέπει κοπιαστικά να δημιουργήσουν τους **δεσμούς** που συνδέουν όλο και πιο άρρηκτα τον αγώνα για **κατακτήσεις** με την αντικαπιταλιστική **ανατροπή**.

Το αντικαπιταλιστικό πρόγραμμα και οι στόχοι του, πρέπει να παίξουν ακριβώς αυτό τον ρόλο. Να αποτελέσουν τη **γέφυρα μετάβασης** από το **σημερινό επίπεδο συνείδησης** στην κατανόηση της ανάγκης ότι ουσιαστική και σταθερή ικανοποίηση των ζωτικών εργατικών και κοινωνικών αναγκών μπορεί να υπάρξει μόνο μέσα από τον **επαναστατικό αγώνα ενάντια και τελικά έξω από τον καπιταλισμό**.

Κώστας Τριχιάς, 18/7/2022